

MÚSICA, PARAULES I DECONSTRUCCIÓ

Música i literatura. El XV Encontre d'Escriptors ha apostat enguany per la combinació, i ho ha fet fins a les últimes conseqüències.

El folk. El flamenc. La cançó. El rock. El hip-hop. Fins i tot el techno, amb les seues rapsòdies robòtiques. Cap dels estils que més han influït en el desenvolupament o en la diversió de la humanitat podria existir sense l'escriptura poètica. I a l'inrevés: la poesia no es podria entendre a si mateix sense la musicalitat.

Possiblement, avui més que mai, la música és el camí natural de la poesia per arribar a un públic nombrós i heterodox. Tot i que erigir fronteres entre una i altra és estèril. O això es va dir als Octubre, vaja. Això i més coses. Hi hagué, per exemple, *bleeps*, *loops*, *nyics*, *nyacs*, i altres misteriosos sorolls d'ordinadors, surrealisme àcid. I també reflexions profundes sobre l'estat passat, present i futur de la literatura catalana. Varen ser dos congressos dins d'un mateix Encontre d'Escriptors.

Literatura musical. Els tres primers dies, el congrés es va celebrar al simbòlic col·legi major valencià Recitor Peset. La reunió entre creadors, acadèmics i estudiants va aportar punts de vista de tota mena sobre la convulsa història d'amor i ràbia que uneix la poètica i la música. La taula inaugural, el dimarts 22, era integrada per components d'autèntic luxe. Maria del Mar Bonet, Gerard Quintana (ex-

cantant dels Sopa de Cabra), Lluís Llach i Lluís Gavaldà (membre d'Els Pets) formaven l'orquestra.

Bonet va deixar clar la complexitat que li suposa crear poemes propis per envoltar-los de música, i es va definir més com una artista "que musica poemes d'altres" que com a cantautora. Llach, al seu torn, va parlar de la seua profunda relació creativa amb el poeta Miquel Martí i Pol. D'aquest, i del seu antic desig –aparcats– de ser cantant, Llach, amb ironia d'amic, va dir: "Vàrem perdre un molt dolent cantant i vàrem guanyar un molt gran poeta." Acostumat a injectar música a poemes rimats, Martí i Pol representava per a Llach el constant repte de musicar lírica de construcció lliure. Aquesta relació es va convertir en bàsica per a la seua vida professional, gràcies, en part, al fet que Martí i Pol "té un sentit meravellós del ritme". "Però això no vol dir que jo hagi de deixar de fer lletres pròpies", va comunicar als seguidors seus que abundaven entre el nombrós públic. Va arribar després el torn dels militants del rock. Gerard Quintana va dir la frase del congrés:

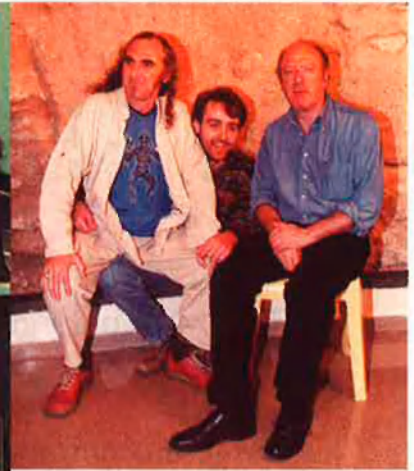
—La poesia és música.

A partir d'ací, se succeïren els exemples que ho demostraven. Que –es preguntava Quintana– Bob Dylan no és poeta? No ho és Lou Reed? No és una

"bèstia salvatge" –per la seua força artística–, una "roquera" –per la seua actitud rebel–, Maria del Mar Bonet? I no posa ella música a poemes catalans, que, amb el seu so, es transformen en composicions actuals més enllà de la seua antiguitat? Quintana, finalment, adreçant-se ara a Llach, va reconèixer la seua intenció d'incloure una versió d'un tema de la primera època del cantautor en el seu proper disc.

Gavaldà va tancar el torn de paraula, i va arribar el segon dia, marcat ara per la incursió en l'esperpent surrealista, en la destrucció poètica de la realitat convencional i en la tecnologia de la provocació. Després d'una conferència de Joan-Elies Adell, professor de Teoria de la Literatura en la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), en què el ponent va exposar apunts semiòtics sobre la música popular, arribava una abundant ració d'extravagància. El primer plat incloïa ingredients ben forts. Ni més ni menys que Jaume Sisa, Pau Riba i Roger Mas, el poeta-cantant surrealista més jove del grup. L'espectacle va venir a càrrec dels dos veterans. Riba va reconèixer tenir "un forat negre en el cervell", i que les actuacions de Lluís Llach eren, en la seua opinió, un clar exemple de "surrealisme". De Raimon va recordar que, temps enrere, li havia semblat "un roquer", però que, finalment, havia optat per "anar de seriós, per la vena del capellànet, del jesuïta". Sisa va dir del cantant de Xàtiva que tenia "un humor de taronger, però en privat, perquè sobre l'escenari és molt seriós". No obstant això, sorna a banda, va explicar que tots dos no havien tingut tant d'èxit com Els Setze

No hi ha fronteres ni límits entre la poesia i la música; un concepte i l'altre van indistriablement units, i han de nodrir-se de manera recíproca

A l'esquerra, una imatge de la inauguració de l'Encontre d'Escriptors, amb Lluís Llach enmig de la taula. Al costat, la taula més surrealista del congrés. Pau Riba i Jaume Sisa posen per a la premsa asseguts sobre Roger Mas.

Jutges perquè "no parlem de la superfície de la realitat, sinó d'allò que hi ha a sota, d'allò que hi ha a dins".

De vesprada, una xarrada sobre poetes que fan música del poeta roquer Francesc Bombí-Vilaseca es va convertir en un peculiar debat entre ell, Pau Riba i Carles Hac Mor. "El fet artístic no és tan sols cosa dels humans, sinó també dels animals, dels vegetals i dels minerals", van suggerir. Més tard, l'assagista de la poesia visual Carles Hac Mor va oferir un recital amb ordinadors, acompanyat d'Ester Xargay i Eugenio Tisell, on la deconstrucció de gran quantitat d'imatges i poemes va provocar el naixement d'obres singulars. Entre aquestes, *L'Anti-Atlàntida*, una acció que, a través d'un programa informàtic anomenat Turmix, capgirava les lletres i paraules d'un fragment de la gran obra de Verdaguier, però mantenint-ne la rima. No obstant això, el poema més aplaudit es deia *Oda nupcial*, i Hac Mor el dedicava a la infanta reial Cristina. La principal estrofa deia "Borbó-colló-colló", i va ser molt celebrada.

L'endemà, els músics Vicent Torrent, Isidor Marí i Artur Blasco revisaren les no sempre evidents relacions entre música tradicional i literatura popular. Da-

vid Castillo va dur a la contemporaneïtat la relació entre poesia i música rupturista –essencialment hip-hop i la seua versió abstracta, el trip-hop–, com a pre-faci d'un recital de guitarra de Xavier Baró, en homenatge a Rimbaud. I, la jornada següent, la del divendres 25, el congrés va canviar d'ubicació.

Història de les lletres. L'Encontre es va traslladar l'Aula Magna de la Universitat de València, i, en col·laboració amb l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), el congrés va revisar el camí i els problemes de la literatura catalana dels darrers 25 anys. Són, de fet, els anys que compleix l'AELC.

El president de l'associació, Jaume Pérez Montaner, va presentar l'acte, i, tot seguit, l'escriptor i acadèmic Antoni Martí, especialista en Joan Fuster, va parlar sobre la presència de l'assagista de Sueca en la literatura actual. Martí va dir que aquesta presència es reduïa en la pràctica al no-res. "No hi ha cosa menys fusteriana que anomenar-se fusteria", incidia. Segons ell, els "fusterians" imiten Fuster, però no incideixen sobre la realitat. "Han convertit Fuster en un sant, i un bon assagista ha de ser un heretge", va sentenciar.

En acabar Martí, va arribar el torn de la crítica literària Lluïsa Julià, encarregada d'analitzar la importància de Montserrat Roig. En la seua opinió, compartia amb Fuster la voluntat d'afectar la realitat amb el seu treball. Si bé l'obra de ficció de Roig està ben editada, Julià va reivindicar la recol·lecció pertinent de la seua obra periodística, peça fonamental en la trajectòria de l'escriptora.

Els escriptors Francesc Bodí, Miquel Mas i Bernat Joan havien de ser els que catalogaren, en taula rodona, els problemes de la narrativa en català actual. Si bé a València els majors problemes deriven de la persecució administrativa contra la llengua, al Principat i a les Illes corresponen a una falsa sensació de placidesa. La periodista d'EL TEMPS i escriptora Núria Cadenas, autora del llibre *L'Ovidi*, va reflectir amb precisió apassionada la trajectòria del gran cantautor alcoià. Un recital de Rafael Subirachs, i dues taules rodones sobre poesia actual i la relació entre teatre i societat clausuraren un Encontre que, com els mateixos Fuster i Roig, ha volgut afectar la realitat a través de la cultura.

Joan M. Oleaque